

УДК 027.54(477.41)НБУВ:050:004.775]:02"364"(477)
DOI: 10.31866/2616-7654.12.2023.293581

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО І БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЖУРНАЛУ «БІБЛІОТЕЧНИЙ ВІСНИК»)

Оксана Клименко,
кандидатка історичних наук, доцентка,
завідувачка відділу наукових видань
Інституту бібліотекознавства
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
(Київ, Україна)
e-mail: klimenko_oz@ukr.net
ORCID: 0000-0003-4821-8503

Олена Сокур,
кандидатка наук із соціальних комунікацій,
завідувачка відділу науково-методичної роботи
Інституту бібліотекознавства
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
(Київ, Україна)
e-mail: sokurol@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9861-3283

Метою статті є дослідження основних тенденцій розвитку наукових студій та пріоритетних напрямів бібліотечної практики в умовах воєнного стану в Україні на прикладі публікацій журналу «Бібліотечний вісник».

Методи дослідження. У статті використано комплекс підходів наукового пізнання (об'єктивність, зв'язок теорії і практики); принцип єдності та взаємозв'язку з сучасними умовами; когнітивний, структурно-функціональний, описовий і джерелознавчий методи, а також аналіз і синтез.

Наукова новизна. Вперше презентовано контент науково-теоретичного і практичного журналу «Бібліотечний вісник» за 2022–2023 рр. як невід'ємного складника прогресу української науки про бібліотеку та базису функціонування бібліотечної галузі держави. Аргументовано, що в умовах воєнного стану в Україні бібліотекознавство і бібліотечна справа розвивалися у руслі загальноукраїнських тенденцій.

Основні висновки. Використання у видавничій діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як засновника та видавця науково-теоретичного і практичного журналу «Бібліотечний вісник» сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в умовах воєнного стану в Україні сприяло вчасному ознайомленню бібліотечної спільноти і світу (часопис за міжнародним книгообміном поширюється у 25 країн) з основними тенденціями розвитку наукових студій та актуальних напрямів бібліотечної практики України та за кордоном. Тематика публікацій журналу «Бібліотечний вісник» у 2022–2023 рр. визначається різноплановістю та злободенністю, адже розкриває основні напрями, репрезентує провідні тенденції розвитку бібліотекознавства і бібліотечної справи в Україні та за кордоном, засвідчує зростання ролі бібліотек у цифрову епоху. В умовах воєнного стану в Україні актуальними стали публікації зазначеної тематики, у тому числі досвід зарубіжних бібліотек.

Ключові слова: бібліотекознавство; бібліотечна справа; журнал; «Бібліотечний вісник»; цифрова епоха; інформаційно-комунікаційні технології; інформатизація; цифровізація; інформаційний простір; Національна академія наук України; Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

ВСТУП

Зі здобуттям Україною незалежності на порядку денному постало питання інституалізації наук гуманітарного циклу, до яких належить і бібліотекознавство. Необхідність оприлюднення актуальних наукових досліджень в українській науці про бібліотеку і бібліотечну справу, висвітлення кращого закордонного досвіду вимагало фахового періодичного видання, яким і став науково-теоретичний і практичний журнал «Бібліотечний вісник». У 1993 р. (тобто 2023-й є тридцятим роком функціонування часопису) Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (далі НБУВ) започаткувала періодичне видання, яке до 2020 р. виходило 6 разів на рік, тепер – це щоквартальник (до сьогодні світ побачив 371 номер). НБУВ, видавнича продукція котрої «відіграє вирішальну роль у системі наукових комунікацій, слугує першоджерелом освітнього процесу для усіх спеціалізацій здобувачів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (Клименко, 2022, с. 52), є суб'єктом видавничої справи (Свідоцтво ДК № 7871 від 28.06.2023 р.).

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Видавнича діяльність НБУВ постійно перебуває у полі зору науковців головного науково-інформаційного комплексу держави, яку в різні роки вивчали О. Воскобойнікова-Гузєва, Л. Дубровіна, Н. Захарова, Т. Кулаковська, О. Онищенко, Л. Поперечна, В. Попроцька, А. Свобода, Г. Солоіденко, Н. Солонська та інші. У дисертації Т. Дубас (2020) ґрунтовно досліджено чільні напрями, тенденції змін та основні перспективи науково-видавничої діяльності НБУВ від здобуття Україною незалежності до 2019 р. Актуальні тренди видавничої діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у цифрову епоху проаналізувала О. Клименко (2022). Проблематику контенту, авторський колектив періодичних видань НБУВ розглядають О. Клименко і О. Сокур (Клименко, 2019; Клименко & Сокур, 2021a, 2021b, 2023).

Н. Маслакова (2018) розкрила цільове та читацьке призначення, особливості і структуру номерів, тематику публікацій журналу «Бібліотечний вісник». Рівні взаємодії на різних етапах підготовки журналу «Бібліотечний вісник» в умовах повномасштабної війни охарактеризувала учена секретарчиня часопису О. Клименко (2023), яка наголосила, що «результати наукових досліджень, які оприлюднені на його шпальтах, мають велике значення для інтеграції основних досягнень української науки, освіти та практики у світові наукові комунікації» (с. 90).

Мета статті – дослідження основних тенденцій розвитку наукових студій та пріоритетних напрямів бібліотечної практики в умовах воєнного стану в Україні на прикладі публікацій журналу «Бібліотечний вісник».

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічну основу статті сформував комплекс підходів наукового пізнання (об'єктивності, зв'язку теорії і практики), принципу єдності взаємозв'язку із сучасними умовами та методів (аналізу, когнітивний, джерелознавчий, описовий, синтезу, функціонально-діяльнісний). Джерельна база статті включала наукові публікації науково-теоретичного і практичного журналу «Бібліотечний вісник» за 2022–2023 рр., засновником і видавцем якого є Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Науково-теоретичний і практичний журнал «Бібліотечний вісник», котрий став продовжувачем кращих традицій фахових періодичних видань, які Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського друкувала від 1926 р. (Клименко & Сокур, 2023), сьогодні є важливим комунікативним ресурсом міжбібліотечної взаємодії в сучасному інформаційному просторі.

Матеріали науково-теоретичного і практичного журналу «Бібліотечний вісник» вводять у науковий обіг результати завершених досліджень із чільних напрямів розвитку бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства і соціальних комунікацій в Україні та за кордоном, є вагомим внеском у розвиток бібліотечної науки, освіти та практики, репрезентують українське бібліотекознавство і бібліотечну справу, сприяють розвитку фахової наукової комунікації та збагачують консолідований інформаційний простір. Це підтверджує запитуваність часопису, котрий вміщує тексти українською та англійською мовами, оскільки за міжнародним книгообміном журнал сьогодні поширюється у 25 країн, серед яких США і Японія, Німеччина і Велика Британія, Китай і Франція (Клименко, 2023, с. 91), до війни – у 35.

Видання включено до Переліку наукових фахових видань України, і йому присвоєна Категорія Б (соціальні комунікації та історичні науки), оскільки часопис відповідає усім вимогам (подвійне рецензування «open peer review», перевірка на плагіат «Unicheck» тощо). Журнал індексують 16 наукометричних баз даних (у тому числі «Сopernicus»). На сайті журналу (<http://bv.nbuv.gov.ua/uk/node/8>), який розміщено на офіційному порталі НБУВ (<http://bv.nbuv.gov.ua/>), в умовах повномасштабного вторгнення вчасно опубліковуються повні електронні версії статей у розділі «Архів» («Архів», б.д.), де накопичено контент від № 4 2006 р., котрі можна завантажити у форматі pdf (тут є можливість переглянути повноколірні ілюстрації, а у друкованому виданні – лише чорно-білі).

Науковці та практики – автори матеріалів 2022–2023 рр. репрезентують бібліотечно-інформаційну сферу України (понад 20 % – зовнішня афіліція), що засвідчує значний науковий кадровий потенціал української бібліотечної галузі, яка характеризується цінними історико-культурними фондами світового значення:

– *національні та державні бібліотеки* (Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаника, Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого, Національна наукова медична бібліотека України, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, Державна науково-технічна бібліотека України), які є методичними центрами та координують роботу своєї бібліотечної мережі;

– *бібліотеки наукових установ Національної академії наук України* (Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона Національної академії наук України, Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» Національної академії наук України);

– *заклади галузевої вищої освіти* (Київський національний університет культури і мистецтв, Київський національний університет технологій та дизайну, Київський університет культури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет «Львівська політехніка», Національний аерокосмічний університет імені

М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», Національний університет біоресурсів і природокористування України);

– бібліотеки закладів вищої освіти (Загальна бібліотека Військової академії (м. Одеса));

– інші установи (Президія Національної академії наук України, Видавничий дім «Академперіодика» Національної академії наук України).

З № 1 2022 р. було започатковано нову рубрику «Наука та бібліотечна справа в умовах воєнного стану в Україні: міжнародна підтримка», яка, окрім інформаційних матеріалів, також вміщувала наукові статті (для прикладу, Л. Дем'янюк (2023) «Ініціативи міжнародних організацій на підтримку бібліотечно-інформаційного комплексу України» (№ 2) та Н. Стрішенець (2023) «Вилучення видань з фондів бібліотек у повоєнній Німеччині: передумови, критерії, дискусійні питання, досвід для України» (№ 3)).

Тематика публікацій журналу «Бібліотечний вісник» 2022–2023 рр. визначається різноплановістю та злободенністю, репрезентує основні тенденції розвитку бібліотекознавства і бібліотечної справи в Україні та за кордоном, засвідчує зростання ролі бібліотек у цифрову епоху. У таблиці наведені назви рубрик, які упродовж десятиліть трансформуються, враховуючи тренди бібліотечної науки і практики в епоху інформатизації та цифровізації, і кількість публікацій у них за означений період. Тут варто вказати, що редакція вже не практикує розділяти статті від 1,5 до 2 авт. аркушів на 2 чи 3 номери, а вміщує статтю значного обсягу в одному (для прикладу, опубліковані статті О. Супронюк (2022); Н. Бондар, Ю. Рудакової та І. Ціборовської-Римарович (2023); Т. Антонюк (2023); Т. Коваль, Л. Матвійчук та І. Прокошиної (2023); Т. Антонюк та В. Антонової (2023)). Це суттєво впливає на зменшення кількості назв у часописі, незважаючи на його значний обсяг (8–10 обл.-вид. аркушів).

Таблиця

Рубрики та кількість публікацій у журналі «Бібліотечний вісник» за 2022–2023 рр.

№ з/п	Рік/Номер Назва рубрики	2022				2023			Всього
		№ 1	№ 2	№ 3	№ 4	№ 1	№ 2	№ 3	
1.	Правові засади бібліотечної діяльності	–	2	1	–	–	1	–	4
2.	Бібліотеки у цифровому середовищі	4	1	2	–	3	2	1	13
3.	Бібліотечні фонди і обслуговування читачів	2	2	1	2	1	2	2	12
4.	Історія бібліотечної справи і бібліотек	–	–	2	2	–	–	1	5
5.	Бібліографічний репертуар періодики	–	–	–	–	2	–	–	2
6.	Зарубіжний бібліотечний досвід	2	2	–	–	–	–	–	4
7.	Джерела еміграційного українознавства	–	–	–	–	–	1	–	1

Продовження табл.

8.	Наука та бібліотечна справа в умовах воєнного стану в Україні: міжнародна підтримка	1	1	1	1	2	2	2	10
9.	Повідомлення	–	1	2	–	–	–	3	6
10.	Вітаємо з ювілеєм	–	–	–	–	1	–	–	1
11.	Хроніка наукових подій	–	1	2	1	2	1	2	9
12.	Огляди. Рецензії	–	–	1	–	2	2	1	6
	Всього	9	10	12	6	13	11	12	73

Здійснений аналіз контенту журналу «Бібліотечний вісник» в умовах воєнного стану в Україні визначається науковістю, актуальністю та інформативністю, адже відображає основні напрями бібліотекознавчих досліджень («Про видання», б.д.) як головного науково-інформаційного комплексу держави – Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, бібліотек різних систем і відомств, так і провідних науково-освітніх шкіл країни (Київ, Львів, Харків). Серед таких напрямів ми виокремлюємо:

– *теоретичні та практичні проблеми бібліотекознавства* (тут варто звернути увагу на матеріали рубрик «Огляди. Рецензії», «Повідомлення» та «Хроніка наукових подій»);

– *бібліотечно-інформаційні технології та бібліотеки в електронному середовищі* («Бібліотеки у цифровому середовищі»);

– *каталогізація і систематизація* (рубрики «Бібліотечні фонди і обслуговування читачів» та «Зарубіжний бібліотечний досвід»);

– *дослідження фондів* («Бібліотечні фонди і обслуговування читачів»);

– *історія бібліотечної справи і бібліотек* (однойменна рубрика);

– *джерелознавчі студії* («Джерела еміграційного українознавства»);

– *діяльність бібліотек за кордоном* («Зарубіжний бібліотечний досвід») та ін., що відповідно розкрито як у наукових статтях (присвоєно DOI), так і в інших матеріалах.

У контексті розбудови в Україні демократичної держави європейського зразка вважаємо за доцільне наголосити на матеріалах рубрики «Правові засади бібліотечної діяльності», які мають визначальне значення для модернізації та оптимального розвитку бібліотечно-інформаційної сфери країни. Тут опубліковано аналітичні дослідження О. Лопати (2022) «Забезпечення безпеки даних користувачів бібліотек у контексті нових правових стандартів Європейського Союзу» (№ 2), В. Удовика, Л. Литвинової і З. Пономаренко (2022) «Питання про повторне використання творів образотворчого мистецтва статусу суспільного надбання галерей, бібліотек, архівів і музеїв (GLAM) в аспектах європейської реформи авторського права» (№ 2) та Л. Прокопенко (2022) «Життєдайна сила освіти, культури, інклюзії та інформації у Маніфестах ІФЛА/ЮНЕСКО про публічну бібліотеку (1949, 1972, 1994, 2022)» (№ 3), а також «Стратегія розвитку Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (2022–2025)» (2023) (№ 2).

Бібліотечну взаємодію як концептуальну базову засаду прогресу бібліотечно-інформаційної сфери в цифрову епоху репрезентує, зокрема, доповідь генеральної директорки НБУВ, докторки історичних наук, член-кореспондентки НАН

України Л. Дубровіної (Dubrovina, 2023) «Зміни стратегічних пріоритетів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в умовах воєнного часу» (англійською мовою) на щорічній Конференції європейських національних бібліотек (CENL) (№ 3). Необхідно згадати, що тексти у рубрику «Наука та бібліотечна справа в умовах воєнного стану в Україні: міжнародна підтримка» (№ 1 2022 р.) також були підготовлені нами за матеріалами е-листування Л. Дубровіної. У номері № 3 2023 р. також вміщено аналітичний матеріал Г. Ковальчук (2023), докторки історичних наук, професорки, директорки Інституту книгознавства НБУВ, «Популяризація зібрань рідкісних і цінних книг та їх досліджень Інститутом книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського серед колег Американського континенту».

Звіт про перебіг щорічної міжнародної конференції, організованої Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського спільно з Інформаційно-бібліотечною Радою НАН України та Асоціацією бібліотек України, котра у 2022 р. мала назву «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг» (№ 4), традиційно подається в останньому номері року. Назви заходів, які проводилися онлайн, що уможливило участь закордонних колег, та тематика доповідей підтверджують сентенцію про розвиток української бібліотечно-інформаційної сфери у контексті світових тенденцій.

ВИСНОВКИ

Використання у видавничій діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як засновника та видавця науково-теоретичного і практичного журналу «Бібліотечний вісник» сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в умовах воєнного стану в Україні сприяло вчасному ознайомленню бібліотечної спільноти і світу (часопис публікує матеріали українською і англійською мовами і за міжнародним книгообміном поширюється у 25 країн) з основними тенденціями розвитку наукових студій та актуальних напрямів бібліотечної практики України та за кордоном. Згідно із проаналізованим контентом журналу «Бібліотечний вісник» 2022–2023 рр., тематика публікацій визначається різноплановістю та злободенністю, адже розкриває основні напрями та засвідчує провідні тенденції розвитку бібліотекознавства і бібліотечної справи в Україні та за кордоном: нормативно-правова база діяльності бібліотек; теоретичні та практичні проблеми бібліотекознавства; бібліотечно-інформаційні технології та бібліотеки в електронному середовищі; каталогізація і систематизація; дослідження фондів; історія бібліотечної справи і бібліотек; джерелознавчі студії; діяльність бібліотек за кордоном тощо. В умовах воєнного стану в Україні актуальними стали публікації зазначеної тематики, у тому числі досвід зарубіжних бібліотек.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Антонюк, Т. (2023). Освітня та громадська діяльність Степана Сірополка в еміграції: за виданнями з фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. *Бібліотечний вісник*, 2, 72–88. <https://doi.org/10.15407/bv2023.02.072>
- Антонюк, Т., & Антонова, В. (2023). Книгознавчі, бібліотекознавчі та бібліографознавчі здобутки С. О. Сірополка в еміграції: за виданнями з фондів Національної біб-

- ліотеки України імені В. І. Вернадського. *Бібліотечний вісник*, 3, 59–78. <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.059>
- Архів. (б.д.). *Бібліотечний вісник*. Взято 8 вересня 2023 з <http://bv.nbuv.gov.ua/uk/archive>
- Бондар, Н. П., Рудакова, Ю. К., & Ціборовська-Римарович, І. О. (2023). Стародавньому Вільнюсу – 700: історія книговидавництва, книжкові раритети, історичні бібліотеки. *Бібліотечний вісник*, 2, 28–53. <https://doi.org/10.15407/bv2023.02.028>
- Дем'янюк, Л. (2023). Ініціативи міжнародних організацій на підтримку бібліотечно-інформаційного комплексу України. *Бібліотечний вісник*, 2, 102–113. <https://doi.org/10.15407/bv2023.02.102>
- Дубас, Т. П. (2020). *Науково-видавнича діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: напрями, тенденції змін, перспективи (1991–2019)* [Дисертація кандидата наук із соціальних комунікацій, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського].
- Клименко, О. З. (2019, 8–10 жовтня). Науковий журнал – важлива складова професійної комунікації. В *Бібліотека. Наука. Комунікація: актуальні тенденції у цифрову епоху* [Матеріали конференції] (Т. 1, с. 58–61). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Клименко, О. З. (2022, 4–6 жовтня). Актуальні тренди видавничої діяльності бібліотечно-інформаційного комплексу. В *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* [Матеріали конференції] (с. 50–53). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Клименко, О. З. (2023, 3–5 жовтня). Взаємодія у підготовці фахового періодичного видання в умовах воєнного стану в Україні. В *Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек* [Матеріали конференції] (с. 90–93). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Клименко, О. З., & Сокур, О. Л. (2021a, 26–27 лютого). Бібліотечна періодика Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в системі наукових комунікацій. В *Соціальні комунікації: інструменти, технології і практика* [Матеріали конференції] (с. 13–17). Класичний приватний університет.
- Клименко, О. З., & Сокур, О. Л. (2021b, 20–22 травня). Генеза бібліотечної періодики Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. В *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* [Матеріали конференції] (с. 198–200). Видавничий центр КНУКіМ.
- Клименко, О. З., & Сокур, О. Л. (2023). Концептуальні засади започаткування бібліотечно-кознавчої періодики в Україні. *Бібліотечний Меркурій*, 1(29), 111–131. [https://doi.org/10.18524/2707-3335.2023.1\(29\).280028](https://doi.org/10.18524/2707-3335.2023.1(29).280028)
- Коваль, Т., Матвійчук, Л., & Прокошина, І. (2023). Основні тенденції та концептуальні засади розвитку соціокультурної діяльності наукової бібліотеки. *Бібліотечний вісник*, 3, 17–35. <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.017>
- Ковальчук, Г. (2023). Популяризація зібрань рідкісних і цінних книг та їх досліджень Інститутом книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського серед колег Американського континенту. *Бібліотечний вісник*, 3, 87–92.
- Лопата, О. (2022). Забезпечення безпеки даних користувачів бібліотек у контексті нових правових стандартів Європейського Союзу. *Бібліотечний вісник*, 2, 18–34. <https://doi.org/10.15407/bv2022.02.018>
- Маслакова, Н. М. (2018, 2 серпня). *Бібліотечний вісник*. В *Українська бібліотечна енциклопедія*. <https://bit.ly/47jwRWT>
- Про видання. (б.д.). *Бібліотечний вісник*. Взято 8 вересня 2023 з <http://bv.nbuv.gov.ua/uk/about>

- Прокопенко, Л. (2022). Життєдайна сила освіти, культури, інклюзії та інформації: Маніфест ІФЛА/ЮНЕСКО про публічну бібліотеку (1949, 1972, 1994, 2022). *Бібліотечний вісник*, 3, 3–22. <https://doi.org/10.15407/bv2022.03.003>
- Стратегія розвитку Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (2022–2025). (2023). *Бібліотечний вісник*, 2, 3–6.
- Стришенець, Н. (2023). Вилучення видань з фондів бібліотек у повоєнній Німеччині: передумови, критерії, дискусійні питання, досвід для України. *Бібліотечний вісник*, 3, 111–120. <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.111>
- Супронюк, О. (2022). Книжкова спадщина Богдана Лепкого у боротьбі за створення нового культурного наративу України. *Бібліотечний вісник*, 4, 3–20. <https://doi.org/10.15407/bv2022.04.003>
- Удовик, В., Литвинова, Л., & Пономаренко, З. (2022). Питання про повторне використання творів образотворчого мистецтва статусу суспільного надбання галерей, бібліотек, архівів і музеїв (GLAM) в аспектах європейської реформи авторського права. *Бібліотечний вісник*, 2, 3–17. <https://doi.org/10.15407/bv2022.02.003>
- Dubrovina, L. (2023). Changes in the strategy priorities of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine in wartime conditions. *Бібліотечний вісник*, 3, 107–110.

REFERENCES

- Antoniuk, T. (2023). Osvitnia ta hromadska diialnist Stepana Siropolka v emihratsii: za vydanniamy z fondiv Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [Educational and social activities of Stepan Siropolko in emigration: according to publications from the funds of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine]. *Biblioteknyi visnyk*, 2, 72–88. <https://doi.org/10.15407/bv2023.02.072> [in Ukrainian].
- Antoniuk, T., & Antonova, V. (2023). Knyhoznavchi, bibliotekoznavchi ta bibliohrafoznavchi z dobutky S. O. Siropolka v emihratsii: za vydanniamy z fondiv Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [Book studies, library studies and bibliography studies achievements of Stepan Siropolko in exile: according to publications from the funds of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine]. *Biblioteknyi visnyk*, 3, 59–78. <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.059> [in Ukrainian].
- Arkhiv [Archive]. (n.d.). *Biblioteknyi visnyk*. Retrieved September 8, 2023, from <http://bv.nbuv.gov.ua/uk/archive> [in Ukrainian].
- Bondar, N. P., Rudakova, Yu. K., & Tsihorovska-Rymarovych, I. O. (2023). Starodavnomu Vilniusui – 700: istoriia knyhovydannia, knyzhkovi rarytety, istorychni biblioteky [Ancient Vilnius – 700: History of book publishing, book rarities, historical libraries]. *Biblioteknyi visnyk*, 2, 28–53. <https://doi.org/10.15407/bv2023.02.028> [in Ukrainian].
- Demianiuk, L. (2023). Initsiatyvy mizhnarodnykh orhanizatsii na pidtrymku bibliotekno-informatsiinoho kompleksu Ukrainy [Initiatives of international organizations to support the library and information complex of Ukraine]. *Biblioteknyi visnyk*, 2, 102–113. <https://doi.org/10.15407/bv2023.02.102> [in Ukrainian].
- Dubas, T. P. (2020). *Naukovo-vydavnycha diialnist Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho: napriamy, tendentsii zmin, perspektyvy (1991–2019)* [Scientific and publishing activities of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine: directions, trends of change, prospects (1991–2019)] [PhD Dissertation, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine] [in Ukrainian].
- Dubrovina, L. (2023). Changes in the strategy priorities of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine in wartime conditions. *Biblioteknyi visnyk*, 3, 107–110 [in English].
- Klymenko, O. Z. (2019, October 8–10). Naukovyi zhurnal – vazhlyva skladova profesiinoi komunikatsii [Scientific journal – important professional communication composition].

- In *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia: aktualni tendentsii u tsyfrovu epokhu* [Library. Science. Communication: current trends in the digital age] [Conference proceedings] (Vol. 1, pp. 58–61). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Klymenko, O. Z. (2022, October 4–6). Aktualni trendy vydavnychoi diialnosti bibliotечно-informatsiinoho kompleksu [Current trends in scientific publishing activities of the library and information complex]. In *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia. Innovatsiini transformatsii resursiv i posluh* [Library. Science. Communication. Innovative transformation of resources and services] [Conference proceedings] (pp. 50–53). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Klymenko, O. Z. (2023, October 3–5). Vzaiemodiia u pidhotovtsi fakhovoho periodychnoho vydannia v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Communication in the preparation of a professional periodical publication under martial law in Ukraine]. In *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia. Aktualni pytannia zberezhennia ta innovatsiinoho rozvytku naukovykh bibliotek* [Library. Science. Communication. Current issues of preservation and innovative development of scientific libraries] [Conference proceedings] (pp. 90–93). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Klymenko, O. Z., & Sokur, O. L. (2021a, February 26–27). Bibliotечna periodyka Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho v systemi naukovykh komunikatsii [Library periodicals of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine in the system of scientific communications]. In *Sotsialni komunikatsii: instrumenty, tekhnologii i praktyka* [Social communications: tools, technologies and practice] [Conference proceedings] (pp. 13–17). Classic Private University [in Ukrainian].
- Klymenko, O. Z., & Sokur, O. L. (2021b, May 20–22). Geneza bibliotечноi periodyky Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [Genesis of library periodicals of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine]. In *Informatsiia, komunikatsiia ta upravlinnia znanniamy v hlobalizovanomu sviti* [Information, communication and knowledge management in a globalized world] [Conference proceedings] (pp. 198–200). KNUCA Publishing Centre [in Ukrainian].
- Klymenko, O. Z., & Sokur, O. L. (2023). Kontseptualni zasady zapochatkuvannia bibliotekoznavchoi periodyky v Ukraini [Conceptual principles of initiation library periodicals in Ukraine]. *Library Mercury*, 1(29), 111–131. [https://doi.org/10.18524/2707-3335.2023.1\(29\).280028](https://doi.org/10.18524/2707-3335.2023.1(29).280028) [in Ukrainian].
- Koval, T., Matviichuk, L., & Prokoshyna, I. (2023). Osnovni tendentsii ta kontseptualni zasady pozvytku sotsiokulturnoi diialnosti naukovoї biblioteky [The main trends and conceptual foundations of the scientific library development of the socio-cultural activities]. *Bibliotечnyi visnyk*, 3, 17–35. <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.017> [in Ukrainian].
- Kovalchuk, H. (2023). Populiaryzatsiia zibran ridkisykh i tsinnykh knyh ta yikh doslidzhen Instytutom knyhoznavstva Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho sered koleh Amerykanskoї kontyentu [Popularization of collections of rare and valuable books and their research by the Institute of Bibliography of the Vernadskyi National Library of Ukraine among colleagues on the American continent]. *Bibliotечnyi visnyk*, 3, 87–92 [in Ukrainian].
- Lopata, O. (2022). Zabezpechennia bezpeky danykh korystuvachiv bibliotek u konteksti novykh pravovykh standartiv Yevropeiskoho Soiuzu [Ensuring the security of library users' data in the context of new legal standards of the European Union]. *Bibliotечnyi visnyk*, 2, 18–34. <https://doi.org/10.15407/bv2022.02.018> [in Ukrainian].
- Maslakova, N. M. (2018, August 2). Bibliotечnyi visnyk [Library Bulletin]. In *Ukrainska bibliotечna entsyklopediia* [Ukrainian library encyclopedia]. <https://bit.ly/47jwRWT> [in Ukrainian].
- Pro vydannia [About the publication]. (n.d.). *Bibliotечnyi visnyk*. Retrieved September 8, 2023, from <http://bv.nbuv.gov.ua/uk/about> [in Ukrainian].

- Prokopenko, L. (2022). Zhyttiedaina syła osvity, kultury, inkluzii ta informatsii: Manifest IFLA/IuNESKO pro publichnu biblioteku (1949, 1972, 1994, 2022) [A living force for education, culture, inclusion and information: IFLA/UNESCO public library manifestos (1949, 1972, 1994, 2022)]. *Bibliotechnyi visnyk*, 3, 3–22. <https://doi.org/10.15407/bv2022.03.003> [in Ukrainian].
- Stratehiia rozvytku Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho (2022–2025) [Development strategy of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (2022–2025)]. (2023). *Bibliotechnyi visnyk*, 2, 3–6 [in Ukrainian].
- Strishenets, N. (2023). Vyluchennia vydan z fondiv bibliotek u povoiennii Nimechchyni: peredumovy, kryterii, dyskusiini pytannia, dosvid dlia Ukrainy [Confiscation of publications from library collections in post-war Germany: prerequisites, criteria, issues, experience for Ukraine]. *Bibliotechnyi visnyk*, 3, 111–120. <https://doi.org/10.15407/bv2023.03.111> [in Ukrainian].
- Suproniuk, O. (2022). Knyzhkova spadshchyna Bohdana Lepkoho u borotbi za stvorennia novoho kulturnoho naratyvu Ukrainy [Bohdan Lepky's book heritage in the fight for creation of a new cultural narrative of Ukraine]. *Bibliotechnyi visnyk*, 4, 3–20. <https://doi.org/10.15407/bv2022.04.003> [in Ukrainian].
- Udovyyk, V., Lytvynova, L., & Ponomarenko, Z. (2022). Pytannia pro povtorne vykorystannia tvoriv obrazotvorchoho mystetstva statusu suspilnoho nadbannia halerei, bibliotek, arkhiviv i muzeiv (GLAM) v aspektakh yevropeiskoi reformy avtorskoho prava [Questions on the reuse of works of the fine arts of the status of public property of galleries, libraries, archives and museums (GLAM) in aspects of European copyright reform]. *Bibliotechnyi visnyk*, 2, 3–17. <https://doi.org/10.15407/bv2022.02.003> [in Ukrainian].

UDC 027.54(477.41)VNLU:050:004.775]:02"364"(477)

Oksana Klymenko,
PhD in Historical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Scientific Publications,
Institute of Library Science,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: klimenko_oz@ukr.net
ORCID: 0000-0003-4821-8503

Olena Sokur,
PhD in Social Communications,
Head of the Department of Scientific
and Methodical Work,
Institute of Library Science,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: sokurol@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9861-3283

**LIBRARY SCIENCE AND LIBRARY SPHERE
IN CONDITIONS OF MARTIAL LAW IN UKRAINE
(ON THE MATERIALS OF THE JOURNAL “BIBLIOTECHNYI VISNYK”
 (“LIBRARY BULLETIN”))**

The aim of the article is to research main tendencies in the development of scientific studies and priority directions of library practice in conditions of martial law in Ukraine, using the example of publications in the journal “Bibliotechnyi visnyk” (“Library Bulletin”).

Research methods. The article embraces a complex of approaches of scientific knowledge (objectivity, connection between theory and practice); the principle of unity and interconnection with current conditions; cognitive, structural-functional, descriptive and source studies methods, as well as analysis and synthesis.

Scientific novelty. For the first time, the content of the scientific-theoretical and practical journal “Bibliotechnyi visnyk” (2022–2023) is presented as an integral component of the progress of Ukrainian library science, and as a basis of functioning the state’s library sphere. It is argued that in conditions of martial law in Ukraine, library science and library sphere have been developing according to all-Ukrainian tendencies.

Main conclusions. The use of modern information and communication technologies in the publishing activity of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, as the founder and publisher of the scientific-theoretical and practical journal “Bibliotechnyi visnyk”, in conditions of martial law in Ukraine, has contributed to the apropos initiation of the library community and the world (the mentioned above journal is distributed to 25 countries by international book exchange), with the main development trends of scientific studies and modern areas of library practice in Ukraine and abroad. In 2022–2023, the themes of publications in “Bibliotechnyi visnyk” journal are determined by diversity and topicality, as they reveal the main directions, represent the leading main tendencies in the development of library science and library sphere in Ukraine and abroad, as well as demonstrate the growing role of libraries in the digital era. In conditions of martial law in Ukraine, publications on the mentioned topics, including the experience of foreign libraries, have become relevant.

Keywords: library science; library study/sphere; journal; “Bibliotechnyi visnyk” (“Library Bulletin”); digital age; information and communication technologies; informatization; digitization; information space; the National Academy of Sciences of Ukraine; V. I. Vernadsky National Library of Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 21.10.2023 р.